

Slava našim svećenikom (26)

Od početka našega doseljavanja moremo/moramo bez nenavidnosti med (u) najzaslužniji staliz našega naroda ubrojiti naše svećenike. Oni su bili po koncilu u Tridentu dužni alfabetizirati narod, su nosili brigu za siromahe u selu, što danas čini profesionalno CARITAS ili socijalni ured, a za naše su oni dali čvrstu potporu narodnoga duha uz duševnu i duhovnu potporu pismenost, ono što se u drugi narodi zove književnost a u jedno vrime su ili i društvenopolitički pe-ljači, putokazi, dokle im drugi (civilni) nisu osporili kot samopozvani pametnjakovići i mudrijaši tu kompetenciju. Da je u zadnjih sto ljet zbog ideoloških naticanj za duše u svitu i ta staliz došao u krizu, nam je svim očividno i puno je uzrokov zač je to tako, za naš narod ima to posebne i dalekosežne posljedice za budućnost, ke nam do danas nisu potpuno svisne i jasne.

Duhovnici, svećenici su uz prvobitni nalog širiti rič božju med narodi i med nami gradišćanskimi Hrvatima, stoljeća dugo, širili i održavali narodnu hrvatsku rič. Koliko to odgovara istini vidimo na primjeri naših far u Dolnjoj Austriji, Slovačkoj, južnom dijelu našega jezičnoga prostora u Madjarskoj i Austriji. Načelo „širiti rič božju na narodnom jeziku“ je valjalo donekle sve do 80-ih ljet prošloga stoljeća, kada smo peljali oštre diskusije s mladimi bogoslovi iz sjemenišća u Habsburgergasse, ki su onda zastupali stav: naš je zadatak širiti rič božju, svejedno u kom jeziku! A u onom vrimenu je bio jur jako veliki pritisak nimškoga, u Madjarskoj madjarskoga jezika na naše vjerske općine, fare, vjerske priredbe i tako se je prešlo na dvojezičnost a u mnogi slučajji na jednojezičnost — to je zna-

čilo nimški ili madjarski, opravdanjem: ionako svi razumu nimški, madjarski. Na madjarskoj strani pak su nam sfalili hrvatskogovoreći farniki — a polako čedu nam sfaliti i u Gradišću.

Jedno vrime si je naša biškupija pomogla s gost-svećeniki iz Hrvatske što ali danas funkcionira već samo u maloj mjeri, ni Hrvatska nima već dost svećeničkoga pomlatka. Nije ovde mjesto, da nabrojimo koliko su se naši svećenici brigili za vjersku literaturu i opskrbu vjernikov s hrvatskom liturgijom i potrebnimi prije-

A ja viknem: da i da!... Znamo jako dobro, da se je ta plan samo u prvi koraki mogao ostvariti, ar je propala ideja zapadne/velike Ugarske. I stoprv, po krivudavimi neuspješni politiki strani puti se je 1929. ljeta mogla ostvariti ideja HKD-a, sada ali po inicijativi dr. Lovre Karalla, ko bi tribalo bilo nositi idejno usmirenje za sve Hrvate bez glede na političko osvidočenje. To se ali nije ugodalo! Najuspješnije ostvarenje sve do danas je skupno hodočašćenje u štajersko Celje. I pak slijedi kulturno društvo u

Martin Mersić st.
(1868. - 1943)

vodi za obrede na hrvatskom jeziku. (To bi bila posebna žakljiva tema unutar Crikve.) Jedino bi mogli istaknuti kot vrhunski prijevod cjelokupne »Biblije«, jedini komplet u našoj petstoljetnoj nabožnoj književnosti. A sve ostalo zvana toga se more samo kratko skicirati.

Da se je ideja o osnivanju HKD-a iskotila u duhovničkom stanu za to nimamo ali nikakove sumlje. MMst. u svoji »Spominki« piše: *Na Lovrenču 1919. ljeta smo bili na Filežu kod gostiljubnoga farnika Grubića na gosti. ... Načinjali, kovali smo plane, kako naš jezik i našu narodnost zdignuti. Ivan Dobrović, med nami duhovnici takaj nazočni školnik, zazinu i za hervatsko kulturno društvo.*

Beču, isto dite (u drugom koraku) svećenikov, dušobrižništvo u Beču i veliko svečevanje na 1300-ljetni jubilej pokršćenja Hrvatov (1941. ljeta).

Jedan od najuspješnijih i najuglednijih predsjednikov HKD-a je pak bio dugoljetni farnik u Frakanavi Ignac Horvat, komu su ali nenavidnjaki i osobni protivnici isto čuda zloga natrunuli, zažukili život i tako kalali nekadašnje jedinstvo svećenstva i civilnoga naroda. Njegovi veliki i mali prozni prikazi, skupa s kazališnim (dramskim) djelovanjem su do danas jedna od najboljih ostvarenj naše književnosti. I redom moremo nabrajati njegove subrate, ki su sada stupili van iz nabožnoga okvira i redovito pi-

1
GR
AD
IŠ
Ć
E
ljet

piše
Nikola Benčić

sali ili izdavala, davali najpotribnija književna djela našemu narodu. Uz I.H. moremo istaknuti u prvom vrimenu u Austriji stinjačkoga, kasnije čembanskoga farnika Petra Jandriševića svojimi opisi na Balkanu i prikazi o islamskoj kulturi, pak Ivana Jakšića, ki u svoji djeli prikaže društvene (ne)prilike tokom priključenja i danas jur toliko žeguču problematiku dvojezičnosti. A s madjarske strani našega zaslužnoga pjesnika za dicu, farnika u Hrvatskom Jandrofu i Koljnofu Ivana Blaževića, a da ne pozabimo kemljanskoga farnika, našega najpoznatijega pjesnika Matu Meršića Miloradića.

Za vrime boja muču muze, zvelki klasična izreka ali za našu nabožnu literaturu to ne valja, ar se je za vrime boja pojavio naš klasični molitvenik od farnika u Pajngrtu Martina Meršića ml. »Kruh nebeski« (1941.) i dvi male knjižice za vjernike, jedna od Ivana Blaževića u Koljnofu, a druga od Štefana Horvata u Malom Borištofu.

Po DSB je pak zavladao našom književnošću bene- ➔

➔ diktinac iz Frakanave Augustin Blazović, ki je na svakom polju naše književnosti, liriki, prozi, kazališću, putopisi, vjerske/nabožne literature zauzeo prvo mjesto sve do kraja toga stoljeća. Bez sumnje mu moramo priznati najvećega zastupnika naše klasične literature, ku je pak zaminila nova generacija naših civilnih književnikov na čelu s Juricom Čenarom, s kom ali naši svećeniki već ništ posla nimaju, jer su ispali iz toga literarnoga svita.

Uz Blazovića moramo svakako spomenuti Jošku Preča, ki je iz Jurske biskupije došao k nam i kamo se je na kraju pak vratio. Nismo u dovoljnoj mjeri pratili njegovo literarno stvaranje a ono nam ipak daje debeli folio ovakvih i onakvih književnih tekstov.

Aki su još na kraju toga svećeničkoga reda? Ferdo Sinković, ki je bludio po svitu i nastao na kraju znameniti farnik Pinkovca i u svoji djeli zauzeo jasnu poziciju društvenoga stanja i narodnoga/običajnoga života. Cogrštofski farnik Jive Zakall, ki nam je dao modernu, kratku vjersku narodnu dramsku igru u svetišću crikve (lomio stari tabu!) i tako mislio obdjelati svoju izreku o nimškom ili hrvatskom širenju božje riči med Hrvat. Nadalje moremo spomenuti, bez potpunoga reda svih imen, Branka Kornfeinda, Matiju Semelikera sa svojim spominiki o KZ-u, Pavla Horvata, kajkavskoga pjesnika, Vedešinca u Madjarskoj i Ferdiša Takača u Slovačkoj. Plajgorca Antona Slavića, ki je djelovao u Nimškoj u matičnohrvatskoj dušobrižničkoj službi biskupije Köln. Osobno znam kakove velike poteškoće je imao u srpskohrvatskoj gimnaziji u Budimpešti zbog svojih gradišćanskohrvatkih pjesam s vjerskim i domoljubnim sadržajem, ke mu je razrednik zaplinjio i zničio. Svi oni (i mnogi drugi) su osvidoenjem, opsesijom za hrvatsku rič, širili i zastupali opravdanost hrvatske riči u vjerskoj pastoraciji i u javnom životu. □

U slobodnom vremenu se bivši farnik u Vorištanu mag. Štefan Raimann bavi iskanjem mineralov i fosilov, rado se kreće u prirodi, s kom je od distinstva usko povezan. U takozvanom Wald-

viertlu našao je okamenjeno drivo, po zemaljskoj povijesti iz oligocena, oko 23 milijuni ljet staro, ko ga je spomenulo na milosrdni kip Majke Božje Celjanske, ča se tiče konturov milosrdnoga kipa s opravom. Njegova inspiracija peljala ga je dalje do odluke, da je dao načiniti – samo po sebi razumljivo iz lipovoga driva – milosrdno lice diteta Jezuševoga i njegove majke Marije. Našao je za to vrlo talentiranu umjetnicu, ka mu je u odgovarajućoj proporciji prema kamenu napravila/rezbarila obadvoje lice i je stručno pričrvstila na kamen.

Jedinstvena Celjanska Marija u Vorištanu

VORIŠTAN – Duhovnik Štefan Raimann si je nadalje zaista dugo trapio glavu, kako bi se sada gotova skulptura mogla dodatno nakinčiti u prisposodbi sa svetačnom opravom Majke Božje u Celju. Rodila se je ideja, da se diboko poštovanje i visoko cijenjenje Majke Božje Celjanske more izraziti samo najdragocijenijim kamenom Austrije, ki ali i po cijelom svitu broji med takozvanene „top 4“

kamene, to je smaragd, ki se u Otajnom očitovanju sv. Ivana (Ot 21) ubraja med dvanaestere temeljne kamene nebeskoga Jeruzalema. Drugi tri kamene „top 4“ svitske liste su za informaciju dijamant, safir i rubin; i ovi su u *BIBLIJI* imenovani na različni mjesti.

Povezano je dakle u ovom sigurno jedinstvenom kipu Majke Božje Celjanske kamenito drivo iz Waldviertela (paleontologija) s dragocijenimi, prirodnimi kristali smaragdi iz Solnograda (mineralogija).

Drivu se dodatno još pridružuje i zelena farba/boja smaragdov – kamenito drivo nosilo je pred 23 milijun ljet, kada je još bilo živo, ili zeleno lišće

ili zelene iglice; ova vrst driva znanstveno još nije dovoljno obdjelana ni istražena.

Pokidob da cindrofski farof leži vrlo na sami, momentano ovu Celjansku Mariju čuva jedna dobra duša u Vorištanu na sigurnijem mjestu, dokle se najde morebit kroz samu Božju providnost neki konačni, dostojan i vridan dom za nju – moguće u nekoj crikvi ili drugoj sakralnoj zgradi. A more i biti, da sama Majka Božja Celjanska pošalje neki znak doli s neba, kade hoće bit pod ovim kipom; znak dobre nebeske majke doli s neba ne bi bio nje prvi – na neki način smo naimetur svi iskusili znake pomoći i batrenja nebeske majke, osebito u teški, škuri i tužni časi našega žitka... (G. Chr.)

Hrv. shodišće u Celje 27., 28. i 29. august

CELJE – Veliko hrvatsko marijansko shodišće u štajersko Celje čedu ljetos održati od petka, 27. do nedilje 29. augusta.

✚ Petak; 27. augusta (18.30) svetu mašu će služiti mlado-mašnik Ivan Vukčević, a na orgulja će svirati kantor Štefan Bubić u katedrali.

✚ Subota; 28. augusta svetu mašu dopodne čedu predvoditi srebrnomašniki Roman Frydrih, Zdravko Gašparić i Joško Kuzmić (10.00); sv. mašu u 19.00 će služiti Ignac Ivančić, a muzički će ju oblikovati fara Celindof, potom će biti ophod sa svičami i s kipom »*PUTUJUĆE CELJANSKE MARIJE*«.

✚ Nedilja; 29. augusta mašu dopodne će predvoditi biskupski vikar Željko Odobašić (10.00), a fara Pandrof će ju muzički oblikovati (kantor Štefan Keczöl i *Tamburica »Ivan Vuković«*) i katedrali; pri večernji (14.00) će fara Pandrof s farnikom Boreničem preuzeti Marijinu štatuu od fare Celindof.